

Mindfulness og helsefremming hos studenter - resultater fra en 6års studie

Årskonferansen 2018, Mindfulness Norge

Michael de Vibe, lege, familieterapeut og
forsker, Phd, mdevibe@online.no

Disposisjon

- Litt om min reise
- Gjennomgang av studentstudien
- Nærvær og stressmestring
- Modell for virkning av nærværstrening

Bakgrunn

- 50% av studenter opplever betydelig stress ila studiet (Regehr 2013)
- Psykisk helse forverres gjennom studiet, og vedvarer etter eksamen (Tyssen 2001, Bewick 2010)
- Stress og utbrenthet hos helsearbeidere gir dårligere pasientbehandling (Fahrenkopf 2008, Shanafelt 2010)
- Mindfulness trening kan muligens redusere stress og psykiske plager hos studenter (Rosenzweig 2003, Jain 2007)

Forskningsspørsmål

- Kan et 7 ukers mindfulness kurs fremme psykisk helse, mestring og velvære hos studentene?
- Avhenger effekten av kjønn, personlighet, oppmøte/øvelser, mindfulness, studie, instruktør og opplevd sosial støtte?
- Holder effekten seg ved oppfølging over 6 år?

Artiklene er tilgjengelig på: www.fhi.no , søk på «michael de vibe»

Mestre

- Evne til å håndtere livets påkjenninger
  - *delvis* genetisk, men kan læres
- Aktiv mestring
  - Gå i møte med, og løse problemene
  - Søke sosial støtte
- Passiv mestring
  - Unngå, benekte, fortrenge, ønsketenke

«Psykisk helse er evnen
til å utsette oss for livet»

Peter F. Hjort

Metode

- Randomisert kontrollert forsøk (RCT)
  - Forsøksprotokoll godkjennes og publiseres
  - Inklusjon – med selvseleksjon
  - Randomisering til MBSR eller studie som vanlig
  - Skjult gruppetilhørighet inntil startprotokoll er utfylt
  - Selvrappoteringsmål for effekt utfylt på nett
  - Identitet til studentene ukjent for de som analyserte dataene
  - Statistisk beregning av effekt ut fra MANCOVA, regresjonsanalyser, og vekstkurveanalyser
  - Effektberegning og Klinisk nytte
  - Styrker og begrensninger i studien vurderes

40% av studentene meldte seg på studien, og fylte ut protokollen

144 MBSR (6 møtte ikke opp)

144 kontroll

Etter intervensjon

10 frafalt, 144 analysert

7 frafalt, 144 analysert

Etter 2 år

30 frafalt, 144 analysert

26 frafalt, 144 analysert

Etter 4 år

53 frafalt, 144 analysert

39 frafalt, 144 analysert

Etter 6 år

95 frafalt, 144 analysert

81 frafalt, 144 analysert

MBSR kurs utenom studiet

- 7 uker, 6 x 1,5 time + dagssamling.
- 6 grupper med 15-25 studenter
- Oppfølgingsamling 1 ½ time 1 gg/semester, ca 50% deltok på minst en samling
- Hovedelementer i programmet:
  - 1) Enkle fysiske og mentale øvelser
  - 2) Undervisning om mindfulness, stress, stresshåndtering og kommunikasjon
  - 3) Gruppeprosess
  - 4) Cder m øvelser hjemme 30 min daglig

Resultater etter kurset

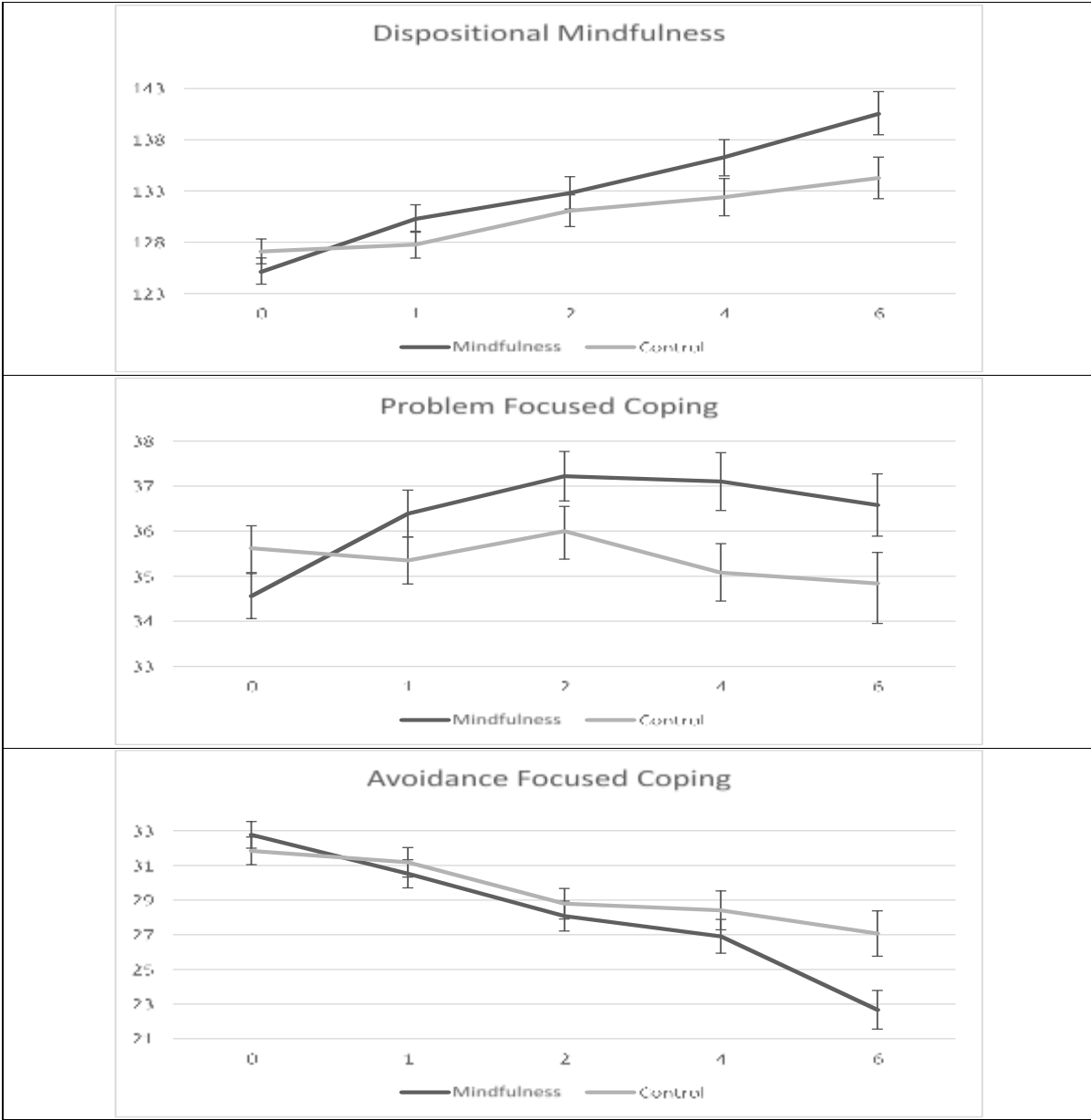

- Redusert mental stress og økt velvære etter kurset, uavhengig av studie, universitet og instruktør, middels sterk effekt, NNT=4
- Oppmøte og øvelser predikerte effekten på mentalt stress, øvet 13 min 1 ½ gg/uke
- Høy nevrotisisme og samvittighetsfullhet var forbundet med økt effekt

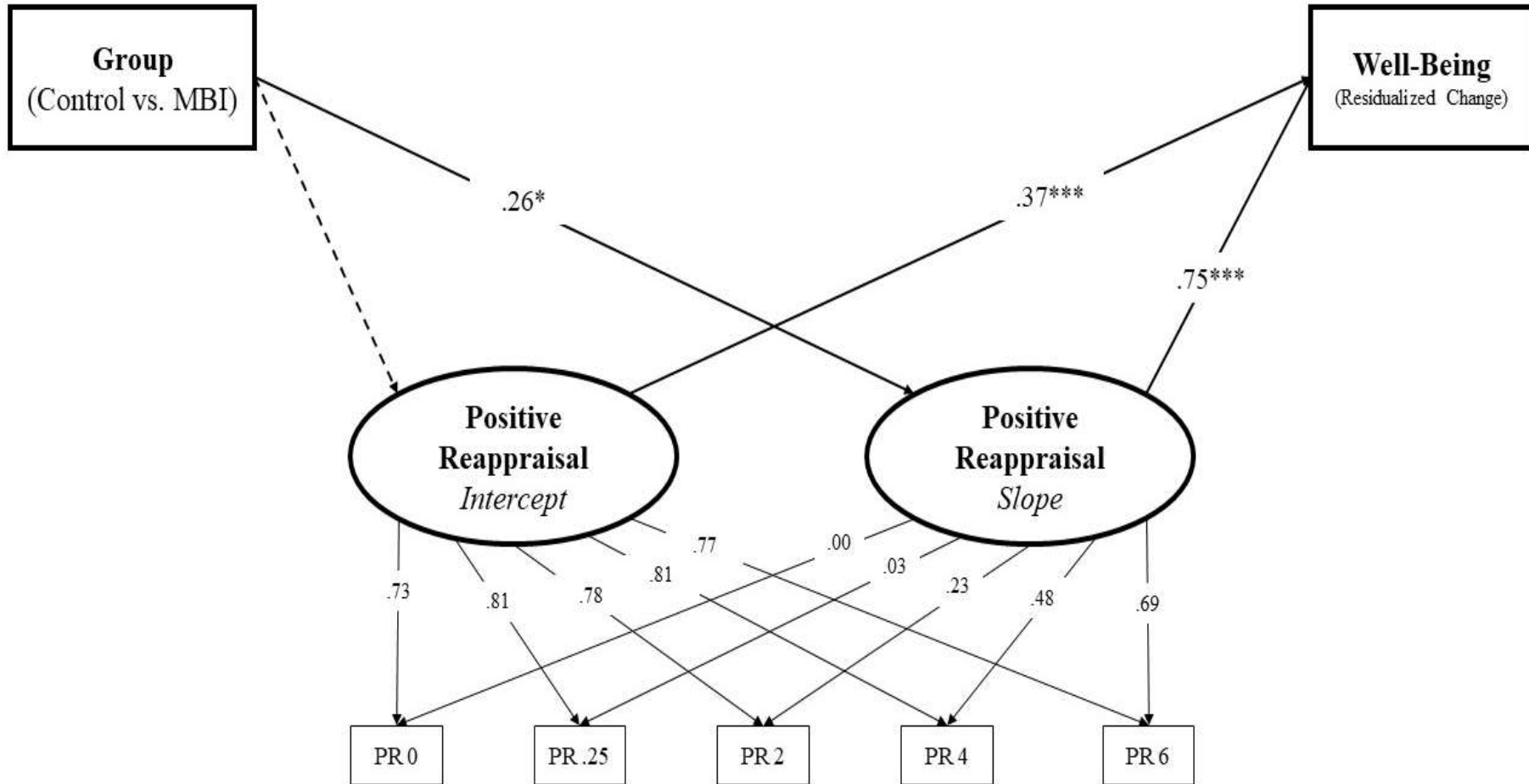
Fokusgrupper og dybdeintervjuer av 22 studenter i MBSR gruppen

- Mindre reaktivitet, økt affekt toleranse og selv-aksept, and bedre relasjoner
- Effekt forklart av intensjon og forståelse av treningen
  - Smal intensjon – instrumentell mestring av stress
  - Bred intensjon - en måte å møte meg selv og livet på
- Lettere å forstå trening av oppmerksomhet, enn holdningene i nærværstrening
- Spesielt paradokset av radikal aksept og ikke-streven.

Utvikling av mindfulness og mestring over 6 år

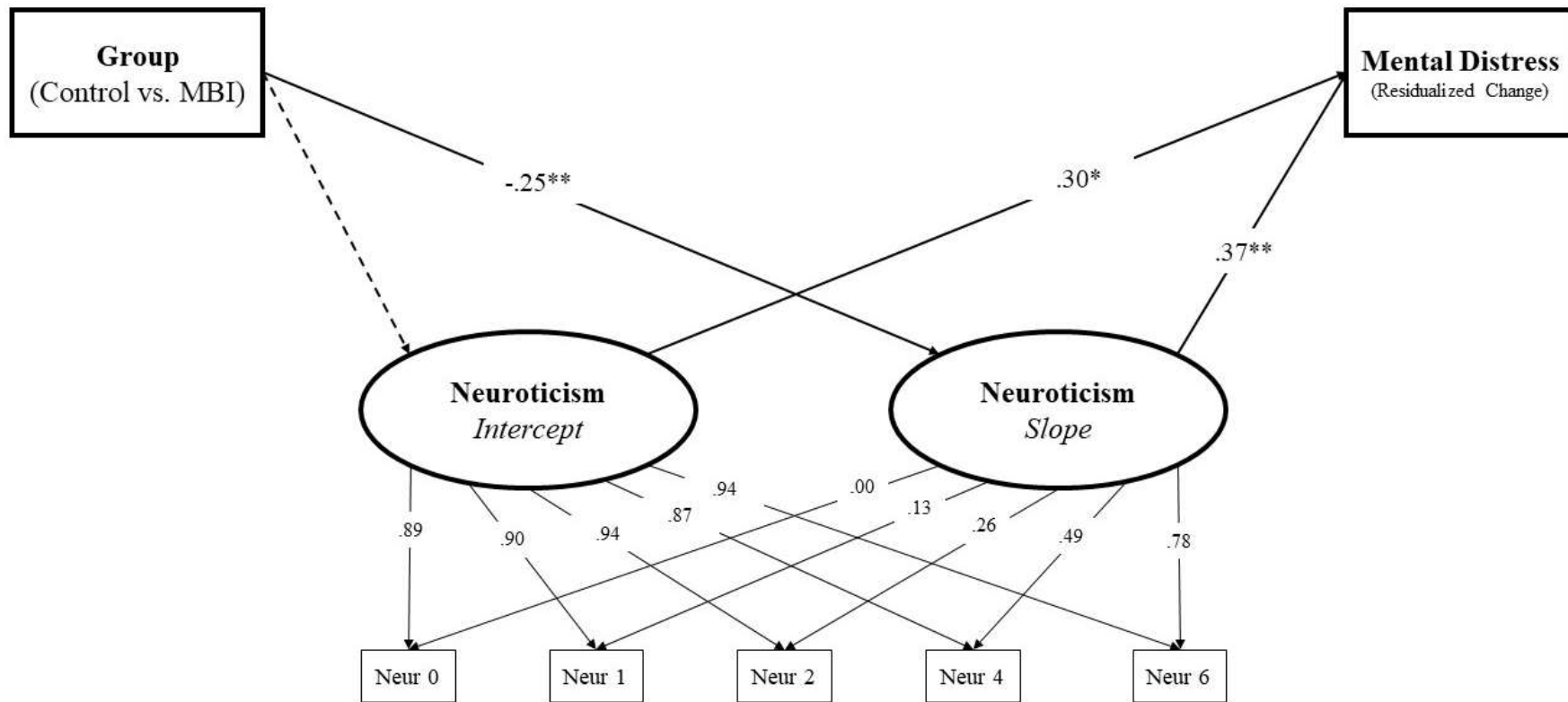

Velvære og mestring ved 6 års oppfølging

Latent vekstkurve modell av effekten av mindfulness på velvære via effekt på positiv anerkjennelse. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Mentalt stress og sårbarhet ved 6 års oppfølging

Latent vekstkurve modell av effekten av mindfulness på mentalt stress via effekten på nevroisisme. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Konklusjoner

- 1/3 oppgir betydelig mentalt stress i første studieår
- Redusert stress og økt velvære etter kurset
- Oppmøte og øvelser bedret effekten etter kurset
- Høy sårbarhet – økt effekt
- Redusert mentalt stress 2, 4 og 6 år etter kurset
- Økt velvære etter 6 år, forklart av økt positiv mestringsstil
- Nedgang i nevrotisisme hos kursgruppen over 6 år
- Kursgruppen øver 15 min/uke, andel som øver sank fra 80% etter kurset til 58% etter 6 år
- I kontrollgruppen har 25% tatt kurs ila 6 år, og 36% angir at de øver

Uavklarte spørsmål

- I hvilken grad kan funnene ha gyldighet for andre grupper?
- I hvilken grad skyldes funnene andre faktorer enn mindfulness?
- I hvilken grad ville fysiologiske mål/ laboratorietester for stress vist endring?
- Ville mer øvelse gitt sterkere effekt?
- Har endringer i kontrollgruppen vannet ut effekten?

Menneskeartens tidige design

- 1. Fly-kjempe respons
- 2. Stor forhjerne, tenker i et tidsperspektiv
  - negativ forventningsmaskin
  - negative hendelser huskes best
  - overlevelsesverdi – men snevrer inn oppmerksomheten

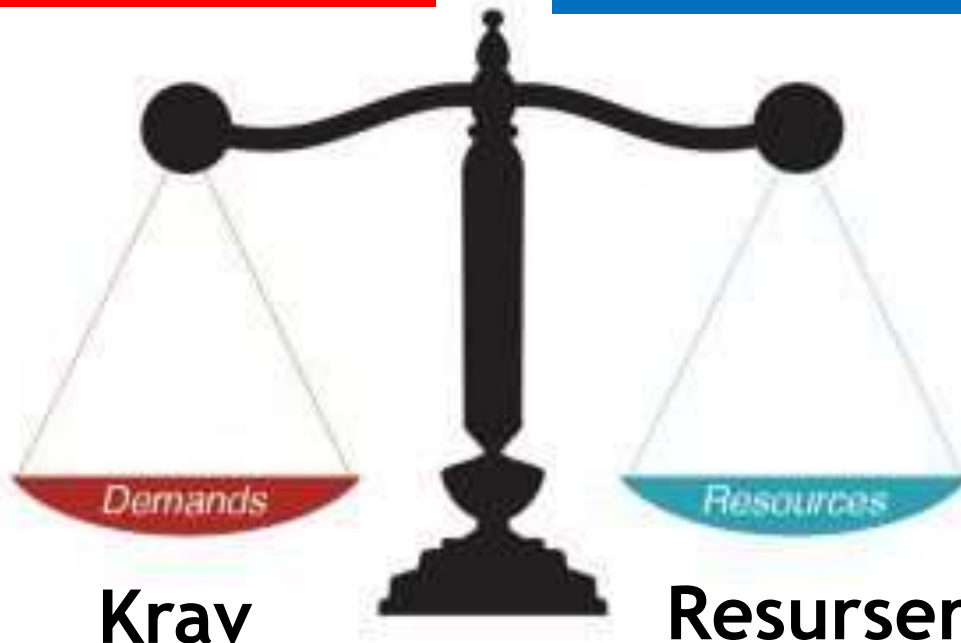

«Om grunnen under dine føtter opplevs som himmel eller helvete, avhenger helt av din måte å se og gå på» (Thich Nhat Hanh, 2001)

Trussel

Utfordring

Stress og hvordan vi møter det?

- *“Vårt fremste våpen mot stress er vår evne til å velge en tanke fremfor en annen.” – William James*
- Enten se stresset som trussel, eller som mulighet
- Revurdering av stresset påvirker følelser ([Barrett, 2006](#); [Gross, 1998](#); [2002](#); [Mauss, 2007](#)), kliniske utfall ([Hofmann, 2008](#)), og fungering ([Jamieson, 2010, 2012](#))

Sosialt stress eksperiment

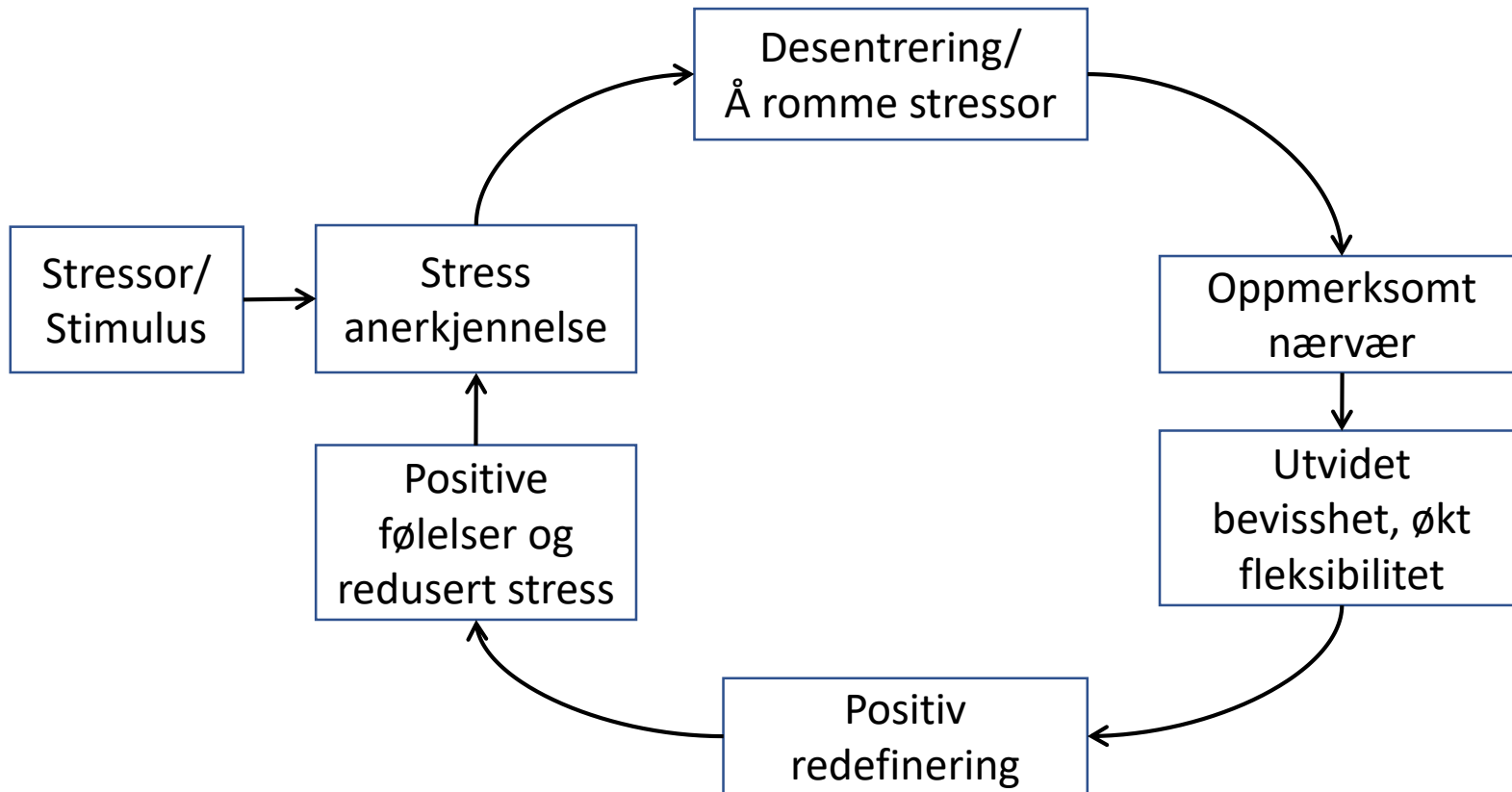
3 grupper holder 5 min foredrag under stress, men fikk ulik forberedelse:

1. Ignorere stressreaksjon
2. Ingen instruksjon
3. Revurdere stress som positivt - ga økt hjerteeffektivitet (CO og TPR), mindre opptatthet av negative signaler, og bedre funksjon

Jamieson et al. 2012.

Nærværsbasert mestring

Etter Garland et al, 2009

MMT - Mindfulness to meaning teory

- Fremmer desentering
- Utvider Oppmerksomheten
  - innlemmer nøytrale og positive elementer
- Endrer stress-vurdering
- Reduserer autopilot

Garland et al. 2015

MMT - eksempel

- Trafikkulykke i morgenrushet kan gi stress.
  - Endrede planer. Det ukjente må møtes og håndteres.
- Oppmerksomt nærvær på hendelsen
  - stopper vanemessig vurdering og utvider O
- Stresset reduseres
  - gjennom å integrere en utvidet O
- Skaper mening og vekst

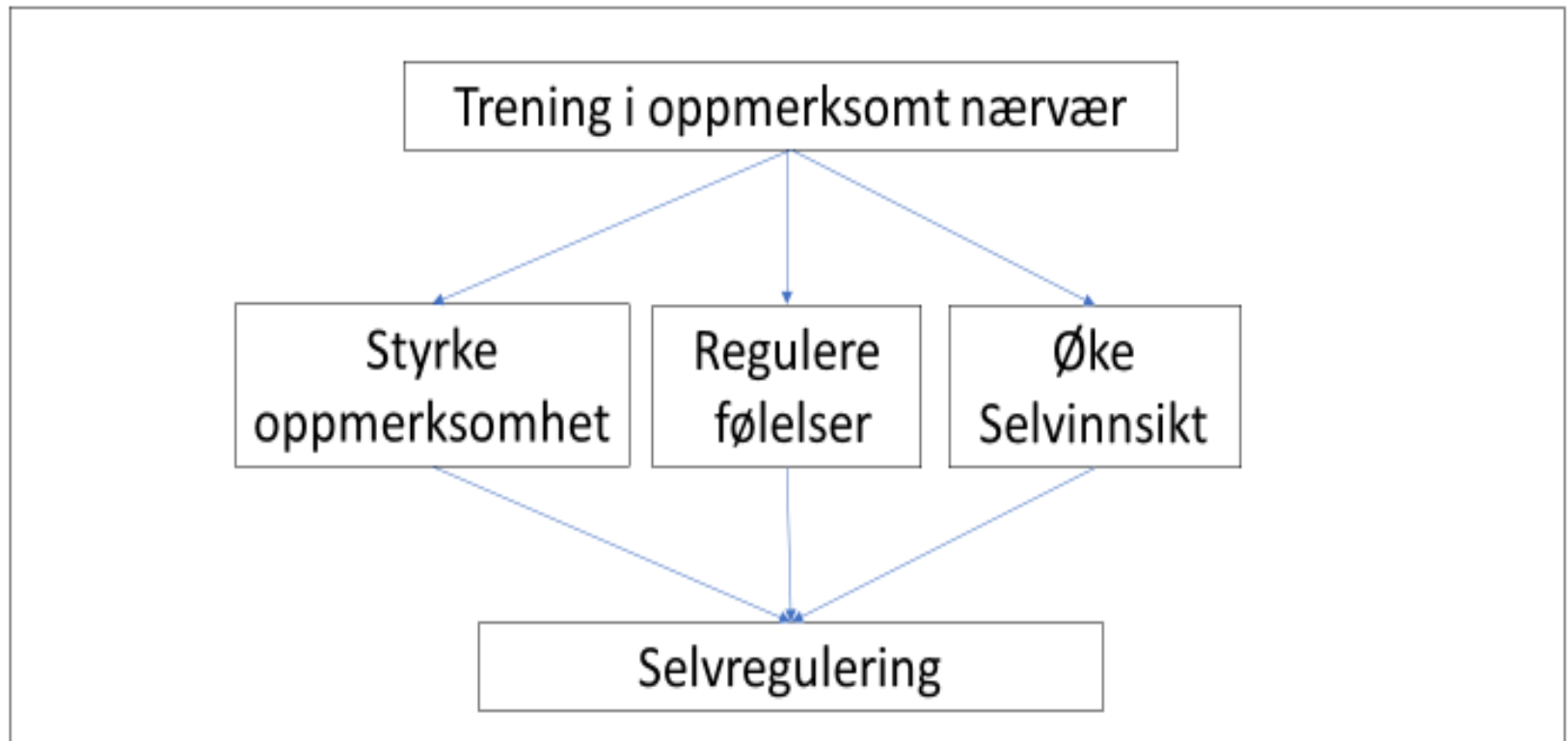

Hva trenger fremtidens helsearbeidere?

The faculty of voluntarily bringing back a wandering attention over and over again, is the very root of judgement, character and will. An education which should improve this faculty would be the education *par excellence*. But it is easier to define this ideal than to give practical instructions for bringing it about.

William James, *Principles of Psychology*, 1890

Modell for trening i oppmerksomt nærvær

Etter Tang et al. 2015

Program for egentrening i nærvær

Velkommen til

NÆRVÆR

Rolig. Fokusert. Bra nok.

Nærværstrening der du er

Du kan bruke PC, mac, nettbrett eller mobiltelefon.
Du får tilgang til webinarer, ukentlige råd, online kurs, video og lydfiler.
Pris fra kr. 399,- Ingen bindingstid, si opp når du vil.

Nærvær har bl.a. betydning for
håndtering av stress, evnen til å finne ro,
glede seg over tilværelsen
og å sove godt.

Du finner mer informasjon og påmelding her:
www.nærvær.no

Lege Michael de Vibe

Michael er utdannet lege og familierapeut. De siste 30 år har han undervist og veiledet pasienter, helsepersonell og studenter i oppmerksomt nærvær. Han tok i 2014 doktorgraden på bruk av oppmerksomt nærvær for psykologi- og medisinstudenter.

Kursledere

Psykolog Even Halland

Even er psykolog, forfatter og forsker. Han har i flere år holdt kurs i mindfulness-baserte tilnærminger for studenter, ledere, samt personer med muskel- og skjelettplager, søvnvansker, utmattelse, angstplager og stressplager.